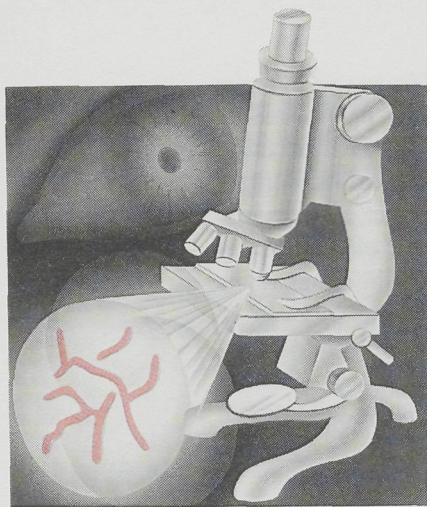

UITGEZOCHT

Samenstelling:
Johan de Koning en
Janneke Vonkeman

Spiraaltje

De Universiteit Utrecht meldt de komst van een nieuw spiraaltje, dat een uitkomst zou kunnen betekenen voor vrouwen die tabak hebben van de pil. Het bevat een reservoirtje, dat zeven jaar lang, iedere dag opnieuw, trouw 20 microgram *levonorgestrel* afscheidt, een hormoon dat ook in de pil voorkomt.

Helemaal zonder hormonen gaat het dus nog niet, maar de hoeveelheid is geringer dan de 125 microgram, die de dagelijkse portie vormt van een vrouw die de pil slikt. Dit is mogelijk omdat het spiraaltje het hormoon rechte reeks in de baarmoeder brengt.

Uit buitenlands onderzoek was al gebleken dat dit voorbehoedsmiddel even betrouwbaar is als de pil. Slechts één op de duizend vrouwen die het draagt, raakt zwanger. De betrouwbaarheid wordt nog vergroot doordat je het spiraaltje met een gerust hart kunt vergeten.

De Utrechtse gynaecoloog dr. P.C. Scholten heeft voor zijn promotie-onderzoek bij 200 vrouwen getest wat de neveneffecten van het leverongestrelhoudend spiraaltje zijn. Opgetogen concludeert hij dat pijn en bloedingen bij vrouwen die daar normaal

gesproken veel last van hebben, verminderen met 75 procent.

Niet slecht dus. En waar u het kunt kopen? Nergens, want de belangstelling van de farmaceutische industrie ligt nu eenmaal bij het maken van pillen. Niet bang voor Veluwe sentimenten, noemt de promovendus zijn spiraaltje in het mediabulletin van zijn universiteit derhalve "een ondergeschoven kindje".

Kaal

Het verschijnsel stress heeft heel wat op zijn geweten. Het veroorzaakt niet alleen maagklachten, hoofdpijn en slaapstoornissen, maar zelfs kaalheid. Geen gewone kaalheid, weliswaar, maar een bijzondere vorm: *alopecia areata*. De onderzoeker Pernini constateerde dat lijders aan deze kaalheid gemiddeld aanmerkelijk meer stressvolle gebeurtenissen (overlijden levenspartner, echtscheiding) hadden meegemaakt, dan doorsnee kalen en mensen met haar op het hoofd. Mogelijk hangt dit samen met verstoringen van het afweersysteem, die door stress ontstaan.

Het onderzoek wordt aangehaald door psychiater drs. R. Dijkshoorn en psycholoog drs. Y.R. Rood in het novembernummer van *Psychologie*. Volgens hen is de huid, waar de haren een onderdeel van zijn, de spiegel van de ziel. Niet voor niets worden in een vroeg stadium van de embryonale ontwikkeling het centraal zenuwstelsel en de zintuigen gevormd door instulping van de embryohuid.

Weliswaar is er geen direct verband tussen bepaalde persoonlijkheidsstructuren en specifieke huidaandoe-

ningen, maar wel is geconstateerd dat de huidaandoening vaak verergert in perioden van stress. Voeg daaraan toe dat iemand met een huidaandoening vaak te weinig knuffels krijgt, omdat niemand zich graag tegen een exoemhuid aanschurkt, en dat dat een stressfactor van betekenis is, en de vicieuze cirkel waar velen in verkeren is rond. Wees dus vriendelijk tegen mensen in een glinsterend pantser en aai eens wat vaker over een kale bol.

Sigarenmakers

De opkomst van de vakbeweging, eind vorige en begin deze eeuw, verliep in alle delen van het land weer anders. Neem 's-Hertogenbosch, zoals Den Bosch nog wordt aangeduid in het recente proefschrift van de Brabantse historicus *Frans van Gaal*. Hier was sprake van gematigdheid. De syndicalistische sigarenmakers en andere groeperingen stelden zich onafhankelijk van de socialistische arbeidersbeweging op. De gematigdheid werd volgens Van Gaal door twee factoren bepaald: de massawerkloosheid van de jaren twintig en – natuurlijk – de katholieke hegemonie.

Grimmiger verliep de strijd in het noorden, blijkt uit het Groningse proefschrift van J.A. Frieswijk, dat bijna gelijktijdig verscheen. De veenarbeiders voerden in de vorige eeuw al spontane acties ter verbetering van hun loon. In 1888 slooten de land-, veen- en zuivelarbeiders zich aan bij de socialistische arbeidersbeweging. Nog steeds is men er trots op dat men daarna voorop liep bij het

ontstaan van de landelijke bonden.

Opmerkelijk genoeg werd de felheid van de noorderlingen bepaald door een van de factoren die in het zuiden juist tot gematigdheid leidde. Nee, niet de invloed van meneer pastoor, maar de werkloosheid. Deze was hier al veel eerder een probleem. Gedurende de gehele negentiende eeuw trokken werkloze Groningers en Friezen uit hun provincies weg. Wellicht om uiteindelijk sigaren te gaan draaien in een Bossche fabriek?

Blokken

Wie op de middelbare school al niet kon gooien met communicerende vaten of trillingsfactoren zoekt geen toekomst in de natuurkunde. Toch zijn het niet louter vernuftige knutselaars die in de voetsporen van Newton treden. *Monica Ferguson*, universitair docent aan de Technische Universiteit Eindhoven, onderzocht het verschil tussen sterke en zwakke natuurkunde-studenten en stelt in haar proefschrift *Over kennis en kunde in de fysica* dat natuurkunde bij uitstek een vak is waar kennis moet worden toegepast. Zoiets als spelend leren? Om kennis van natuurkunde te verwerven, moet de student zelf belangrijke feiten en formules, procedures en kenmerken van situaties herkennen, concludeert Ferguson. En bij zwakke studenten ontbreekt het aan het vermogen om dat zelf te doen. Zoals de kleuter een blokendoos krijgt, zo heeft de zwakke student een ondersteunend computerprogramma of een stimulerende docent nodig. Want